BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 9 juli 1987

betreffende de oprichting van een gemeenschappelijke onderneming door Redland plc, AAH Holdings plc en British Coal Corporation

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(87/412/EGKS)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, inzonderheid de artikelen 66 en 80,

Gelet op Beschikking nr. 24-54 van 6 mei 1954 houdende een reglement inzake de toepassing van artikel 66, sub 1, van het Verdrag nopens de kenmerkende elementen van de controle op een onderneming (1),

Gezien het verzoek, op 16 december 1986 ingediend door de British Coal Corporation, namens de drie partijen en ertoe strekkende de goedkeuring te verkrijgen voor de concentratie van enkele van hun belangen in vaste en vloeibare brandstoffen in een nieuwe gemeenschappelijke onderneming, British Fuels Limited, waarin Redland plc een aandeel heeft van 55 %, AAH Holdings plc van 25 % en British Coal Corporation van 20 %.

Gehoord de opmerkingen van de Regering van het Verenigd Koninkrijk,

Overwegende hetgeen volgt :

I

1. AAH Holdings plc, Lincoln, hierna AAH te noemen, is een houdstermaatschappij voor een aantal ondernemingen die zich voornamelijk bezig houden met de distributie van brandstof, leveranties voor het bouwvak, de distributie van farmaceutische produkten, wegtransport, machinebouw en diensten op het gebied van het milieu en de landbouw. Alle activiteiten zijn ondergebracht bij zelfstandige dochterondernemingen die volledig of gedeeltelijk hun eigendom zijn. Een van deze ondernemingen is de British Fuel Company, hierna BFC te noemen, die mede toebehoort aan de British Coal Corporation (de voormalige National Coal Board) en zich bezig houdt met de distributie van brandstof. AAH heeft, afgezien van haar aandeel in BFC, geen andere belangen bij de distributie van brandstoffen. Vanwege haar aandeel in BFC en enkele dochterondernemingen onder de BFC-hoed die betrokken zijn bij de distributie van vaste brandstoffen, is AAH een onderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag.

2. De British Coal Corporation, hierna British Coal te noemen, is de belangrijkste producent en leverancier van vaste brandstoffen in het Verenigd Koninkrijk, zowel rechtstreeks als via distributeurs. In 1985/1986 beliep het verbruik van kolen van het Verenigd Koninkrijk 121,4 miljoen ton, waarvan in totaal 111,8 miljoen ton door British Coal werd verkocht. British Coal is derhalve een onderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag. Naast de andere dochterondernemingen en houdstermaatschappijen heeft British Coal een minderheidsbelang in BFC.

3. BFC is een gemeenschappelijke dochter van AAH (50,25 %) en British Coal (49,75 %) die reeds enkele jaren in de distributie van vaste en vloeibare brandstoffen („fuel businesses"), in het wegtransport, in de leveranties voor de bouw („non-fuel businesses") en daarmee verwante activiteiten opereert. Door de gemeenschappelijke onderneming die optreedt via een aantal dochterondernemingen, werd gedurende de laatste drie jaren gemiddeld ongeveer 3,1 miljoen ton vaste brandstof per jaar verhandeld.

4. Redland plc is een houdstermaatschappij die voornamelijk werkzaam is bij de produktie en leverantie van materialen en diensten voor de bouwnijverheid in het Verenigd Koninkrijk en overzee, en is betrokken bij de distributie van vaste en vloeibare brandstoffen in het Verenigd Koninkrijk. De distributie van brandstoffen en verwante werkzaamheden worden verricht door verscheidene dochterondernemingen bekend als de „Cawoods companies", in het bezit van Cawoods Holdings Limited ; daartoe behoren : Cawoods Coal Ltd., Cawoods Hargreaves Ltd. (een 50 % gemeenschappelijke onderneming met de Hargreaves Group plc, waarover thans de Coalite Group zeggenschap heeft), Cawoods of Northern Ireland Ltd. en enkele daarmee verbonden bedrijven in Ierland. Gedurende de laatste drie jaren bedroeg de hoeveelheid vaste brandstoffen die verhandeld werden door de „Cawoods companies" van Redland plc gemiddeld ongeveer 3,2 miljoen ton per jaar. Gezien de via „Cawoods companies" verrichte activiteiten is Redland plc een onderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag.

5. De nieuwe onderneming, British Fuels Limited, hierna BFL te noemen, zal voornamelijk bij de voortzetting en de uitbreiding van de bestaande distributie van vaste en vloeibare brandstoffen worden betrokken, welke activiteiten thans door de „Cawoods companies" en BFC afzonderlijk worden verricht. De gemeenschappelijke onderneming is het resultaat van de samensmelting van BFC (samen met de tegenwoordige activiteiten in de sector distributie van

(1) Publikatieblad van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, nr. 9, van 11. 5. 1954, blz. 345/54.

brandstof van British Coal en AAH), met de „Cawoods companies". In de eerste plaats moet evenwel aan hun respectieve activiteiten in dier voege een nieuwe juridische structuur worden gegeven dat in beginsel alle activa die worden samengesmolten, uitsluitend betrekking hebben op de sector brandstoffen. Deze herstructureringsmaatregelen binnen groepen ondernemingen zijn in onderhavige zaak niet in geding. In geding zijn voor de mededinging wel de gevolgen van de nieuwe onderneming waarvan de aandelen, nadat zij is tot stand gekomen, voor 55 % in het bezit zullen zijn van Redland plc, voor 25 % van AAH en voor 20 % van British Coal. Na de fusie zal alleen British Coal bij de distributie van brandstoffen buiten BFL betrokken blijven.

II

6. De oprichting van de gemeenschappelijke onderneming leidt tot een concentratie waarbij de zeggenschap bij een concern berust. De overeenkomsten inzake de aandelen in BFL en het bestuur over de onderneming houden in dat de drie aandeelhouders gezamenlijk zeggenschap verkrijgen in de onderneming in de zin van Beschikking nr. 24-54. De gemeenschappelijke onderneming zal derhalve een concentratie vormen met Redland plc, AAH en British Coal alsook met de ondernemingen waarin zij zeggenschap hebben in de zin van artikel 66, lid 1, van het Verdrag, zonder dat de drie moederondernemingen zelf een concentratie opleveren.

   Dergelijke concentraties kunnen worden goedgekeurd indien ten genoegen van de Commissie is aangetoond dat zij niet tot bepaalde mededingingsbeperkingen zullen leiden.

7. Het huidige marktaandeel van BFC op de brandstofmarkt van het Verenigd Koninkrijk bedraagt ongeveer 85 %. Daaronder valt — zonder dat AAH andere belangen heeft bij de distributie van brandstoffen krachtens het aandeel van British Coal in de gemeenschappelijke onderneming — de eigen distributie van British Coal. Hierin komt de unieke positie van British Coal tot uitdrukking. British Coal is immers de voornaamste producent in het Verenigd Koninkrijk en haar leveranties op de markt moeten voornamelijk worden aangemerkt als distributie van steenkolen en daarvan afgeleide produkten, zoals cokes en briketten. De reden daarvoor is dat British Coal in beginsel niet alleen verkoopt met inschakeling van alle gegadigde distributeurs die aan de normale eisen van kredietwaardigheid voldoen en bereid zijn te betalen op de in haar verkoopvoorwaarden aangegeven tijdstippen, doch eveneens in grote omvang rechtstreeks aan de afnemers, waarbij zij zelf als groothandelaar optreedt.

8. De voorgenomen transactie leidt tot verandering in de structuur van de distributie in de kolensector in die zin, dat het marktaandeel dat tot nu toe, zoals in punt 6 omschreven, aan BFC toekwam, zal toenemen met het marktaandeel van de „Cawoods companies", d.w.z. met ongeveer 3,2 miljoen ton per jaar. Dit houdt in dat op de brandstofmarkt van het Verenigd Koninkrijk de nieuwe onderneming een marktaandeel krijgt van ongeveer 87 %.

9. Dit marktaandeel kan evenwel niet worden beschouwd als in zijn geheel openstaand voor mededinging tussen groothandelaren. Er bestaan enkele zeer grote afnemers wier aankopen de hoofdmoot vormen van de hoeveelheid vaste brandstoffen die in het Verenind Koninkrijk worden verbruikt en die op goede gronden uitsluitend rechtstreeks bij British Coal kopen. Deze afnemers zijn de twee „Generating Boards" in het Verenigd Koninkrijk, de „Central Electricity Generating Board" en de „South of Scotland Electricity Board" alsmede staalbedrijven voor zoverre zij cokeskolen gebruiken in hun eigen cokesovens of hoogovencokes die door een dochter van British Coal wordt geproduceerd. Hoewel die afnemers gering in aantal zijn, bedraagt de aan hen geleverde hoeveelheid ongeveer 91 miljoen ton van de in 1985/1986 door British Coal verkochte hoeveelheden. De redenen waarom zij uitsluitend met de producent in contact zijn, zijn gedeeltelijk technisch en gedeeltelijk economisch van aard. In de eerste plaats hebben zij weinig behoefte aan dienstverlening ter plaatse. Bovendien kunnen zij gemakkelijk overgaan van de produkten van British Coal naar ofwel andere, goedkopere energiebronnen, ofwel goedkopere steenkool die door producenten in derde landen worden aangeboden. De „Generating Boards" konden dit aantonen tijdens de moeilijkheden in de steenkoolindustrie in 1984/1985 toen hun centrales, die onderling verbonden zijn, meer stookolie verbruikten, namelijk 38,2 miljoen ton steenkoolequivalent, terwijl zij 39,5 miljoen ton steenkool minder verbruikten dan in het voorafgaande jaar. Deze technische soepelheid, gecombineerd met de andere goedkope primaire energie zoals stookolie, kernenergie, vloeibaar gas en geïmporteerde steenkool hebben tot gevolg dat deze afnemers in een zeer sterke onderhandelingspositie verkeren. Ten einde British Coal zo ver te krijgen dat deze haar prijzen voor leveringen aan hen zoveel mogelijk zou aanpassen aan de lagere prijzen van die andere brandstoffen, onderhandelen zij liever rechtstreeks met British Coal over de voorwaarden van de overeenkomst. Gezien deze situatie kan de groothandel niet rekenen op een voldoende winstmarge indien zij zou trachten tussenbeide te komen. Onder deze omstandigheden wordt het grootste gedeelte van de aldus geleverde hoeveelheid, d.w.z. de hoeveelheid die per spoor of per kustvaarder naar de centrales en de ijzer- en staalbedrijven wordt vervoerd, zonder enige tussenkomst van een verdeler verkocht, terwijl voor betrekkelijk kleine hoeveelheden die per spoor en over de binnenwateren worden vervoerd, de handel voornamelijk tot taak heeft te zorgen voor transport door middel van vrachtwagens en binnenschepen die zij in sommige gevallen in eigendom hebben. Hoewel het in deze gevallen zowel British Coal als de afnemers om veiligheidsredenen soms beter past dat de goederen in eigendom overgaan van British Coal op de vervoerder wanneer deze worden geladen en

vervolgens van de vervoerder op de afnemer wanneer deze worden gelost, is het onrealistisch ervan uit te gaan dat de elektriciteitscentrales en de staalbedrijven een markt vormen waarop de groothandelaren met British Coal kunnen concurreren. Integendeel, alle vaste brandstoffen die ten behoeve van de „Generating Boards" en de staalbedrijven door British Coal worden verhandeld, moeten worden beschouwd als een hoeveelheid waarop de tussenhandel geen vat heeft en die dus buiten het bereik vallen van verdere beoordeling van het BFL-marktaandeel.

10. Aangezien de elektriciteitscentrales en de staalbedrijven ongeveer 99,7 miljoen ton afnemen, wordt derhalve slechts ongeveer 21,7 miljoen ton in feite onder voorwaarden geleverd, waaronder groothandelaren in de distributiesector kunnen concurreren. Deze hoeveelheid gaat voornamelijk naar afnemers in de industrie en naar de sector huisbrand. Er moeten ook nog 1,8 miljoen ton deputaatkolen geëlimineerd worden. De distributie van deze kolen is uitsluitend in handen van British Coal en verwante ondernemingen.

11. De gemeenschappelijke onderneming, eenmaal tot stand gekomen, zal dus ten aanzien van groothandelaren die de markt van het Verenigd Koninkrijk bedienen, vanwege de binding met British Coal, een marktaandeel hebben van 52 %, tegen 48 % voor alle andere concurrenten.

III

12. Volgens de fusieovereenkomst en de daarmee verbonden overeenkomsten, gezien de deelneming van British Coal van 20 % in de gemeenschappelijke onderneming, zal British Coal niet ernaar streven en niet in staat zijn om BFL welke voorwaarden dan ook op te leggen inzake leveranties waarin aan produkten van British Coal een niet gerechtvaardigde voorkeur wordt gegeven.

    Wat voorts de prijzen betreft die BFL in rekening worden gebracht voor produkten van British Coal is in Beschikking nr. 30/53 [1], laatstelijk gewijzigd bij Beschikking nr. 1834/81/EGKS [2], bepaald dat een verkoper en de door hem gecontroleerde ondernemingen verplicht zijn identieke of soortgelijke produkten in beginsel op dezelfde voorwaarden te leveren aan alle afnemers die in onderlinge concurrentie staan. Dit beginsel is volledig van kracht op de verkopen van British Coal zowel aan BFL als aan enige andere distributieonderneming.

13. Er zijn talrijke precedenten waar de Commissie van het standpunt uitging, dat om de plaats van een onderneming op de markt vast te stellen, men niet enkel rekening diende te houden met de produkten van de eigen sector van deze onderneming, maar eveneens met de vervangingsprodukten die redelijkerwijze door hun afnemers zouden kunnen worden gekozen. De ervaring heeft uitgewezen dat voor algemene industrie- en huisbranddoeleinden vaste brandstoffen, stookolie, gas en elektriciteit, gelijkwaardige concurrenten zijn. Er bestaat reden om te besluiten dat ondanks hun marktaandeel van 52 % tegen een aandeel van 41 % van de vroegere BFC, BFL of haar aandeelhouders onder deze omstandigheden niet de mogelijkheid zullen hebben de prijzen te bepalen, de distributie te beheersen of te beperken of de handhaving van een daadwerkelijke mededinging voor een belangrijk deel van de markt van genoemde produkten te belemmeren.

14. De reden hiervan is dat BFL blootstaat aan sterke concurrentie van in het algemeen laag geprijsde alternatieve energiebronnen waardoor op alle markten het verbruik van vaste brandstoffen is verminderd. Deze ontwikkeling gaat terug tot het midden en einde van de jaren 50, en is nog verergerd door de instorting van de olieprijzen in de eerste maanden van het vorige jaar. De distributeurs van vaste brandstoffen werden derhalve voortdurend gedwongen om hun kosten en winstmarges tot het uiterste minimum te verlagen ten einde bestaande afnemers te behouden, zodat BFL of haar aandeelhouders met hun gestegen marktaandeel geenszins de macht hebben om de prijzen te bepalen.

15. Voorts zal BFL, nadat de fusie is voltooid, niet onder gunstiger marktvoorwaarden werken dan haar concurrenten. Hoewel 52 % een groot marktaandeel is dient te worden bedacht dat op die markt ongeveer 60 andere distributeurs werkzaam zijn, waarvan enkele een marktaandeel hebben van 3 tot 6 %. De verandering tengevolge van de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming is niet zo groot dat de leveringsvoorwaarden voor de afnemers daardoor wezenlijk veranderen.

16. Voorts dient te worden bedacht dat het verbruik door de industrie en de huishoudens in het Verenigd Koninkrijk slechts een klein deel uitmaakt van het totaal brandstofverbruik : slechts ongeveer 15 % van alle verbruikte brandstof is nog afkomstig van vaste brandstoffen, tegen 67 % in 1960. Gelet op alle vormen van energie die met elkaar op de markten concurreren volgt hieruit dat de overneming van het marktaandeel van de „Cawoods companies" door de vroegere BFC in feite niet de keuzevrijheid van de afnemers beperkt, zowel wat bevoorrading als de leveranciers betreft, en ook een daadwerkelijke mededinging niet belemmert.

17. Omdat British Coal als producent betrokken is bij de gemeenschappelijke onderneming moet worden nagegaan of zij via de nieuwe onderneming de macht zal hebben de in het Verdrag vervatte mededingingsregels te ontduiken, met name door een kunstmatig bevoorrechte positie te scheppen waardoor zij een wezenlijk voordeel krijgt bij de toegang tot de markten.

18. Tussen 1948, toen de Britse steenkoolindustrie werd genationaliseerd, en het moment dat het Verenigd Koninkrijk toetrad tot de Europese Gemeenschappen,

[1] Publikatieblad van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, nr. 6, van 4. 5. 1953, blz. 109/53.
[2] PB nr. L 184 van 4. 7. 1981, blz. 7.

hadden andere brandstoffen op de twee markten die de belangrijkste sectoren van de handelsactiviteiten vormen, de positie van vaste brandstoffen reeds sterk ondermijnd. Het steenkolenverbruik daalde met ongeveer 77 miljoen ton, d.w.z. met 70 %. Sindsdien daalde bij British Coal als belangrijkste producent de produktie met nog eens 26 % en het personeelsbestand met meer dan 40 %. Tengevolge van al deze factoren daalde de omvang van de transacties, die door de zelfstandige distributieondernemingen konden worden afgehandeld, tot betrekkelijk onbelangrijke proporties en was uit zelfbehoud omschakeling nodig naar andere sectoren, zoals de distributie van olie en, meer recent, leveranties aan de bouw, landbouwprodukten en een groot gamma andere belangen. Terwijl het British Coal's natuurlijke belang is zoveel mogelijk steenkool en daarvan afgeleide brandstoffen te produceren en te verkopen, blijkt voor de zelfstandige distributieondernemingen de verkoop van vaste brandstoffen grotendeels bijzaak te zijn geworden. Indien British Coal tengevolge daarvan en eventueel via toegenomen moeilijkheden in de distributiesector, desondanks haar produkten aan de eindverbruiker op constante en reguliere wijze tracht te leveren, kan niet worden geconcludeerd dat zulks geschiedt om voor haarzelf een kunstmatig bevoorrechte positie te scheppen die een wezenlijk voordeel bij de toegang tot de markten oplevert. De voorgenomen transactie moet veeleer worden gezien als een legitieme manier voor British Coal om haar aangetaste positie op de energiemarkt te stabiliseren.

19. De Commissie dient erover te waken dat de gevolgen van de gemeenschappelijke onderneming voor de mededinging tot het in de bovenstaande beoordeling geschetste beperkt blijven.

Gezien haar positie als de voornaamste producent van vaste brandstoffen in het Verenigd Koninkrijk is er reden om aan te nemen dat British Coal haar aandeel in BFL zal gebruiken om de verkoop van haar eigen produkten te stimuleren. Ten einde ongepaste gevolgen voor de mededinging te voorkomen, moeten aan de leveringen van British Coal aan BFL bepaalde voorwaarden worden verbonden :

De aandeelhouders en BFL mogen geen overeenkomst aangaan met British Coal inzake leveringen aan BFL die ertoe leiden dat de brandstoffen die door andere producenten in de Gemeenschap worden geleverd, in een nadelige concurrentiepositie komen. De omvang van elke contractuele verplichting betreffende de aankopen door BFL bij British Coal zal daartoe in „hoeveelheden" worden vastgelegd. Bij overeenkomsten afgesloten voor langer dan een jaar, is een maximum van 65 % een juist percentage. BFL mag door British Coal evenmin worden bevoorraad tegen gunstiger voorwaarden dan British Coal op de concurrenten van de gemeenschappelijke onderneming toepast, noch voor de levering van zeldzame produkten preferentiële leveringsvoorwaarden toekennen. Ten einde rekening te houden met deze overwegingen, dienen aan elke goedkeuring gepaste voorwaarden te worden verbonden.

20. Mits aan de voorwaarden van punt 19 is voldaan, voldoet de voorgenomen oprichting van de gemeenschappelijke onderneming aan de voorwaarden voor goedkeuring overeenkomstig artikel 66, lid 2, van het Verdrag, en kan derhalve worden toegestaan,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

De oprichting van de gemeenschappelijke onderneming, British Fuels Limited, Londen, door Redland plc, AAH Holdings plc en British Coal Corporation, wordt bij deze goedgekeurd.

Artikel 2

De in artikel 1 bedoelde goedkeuring wordt verleend onder de volgende voorwaarden :

1. Partijen bij de gemeenschappelijke onderneming en BFL mogen geen overeenkomst aangaan voor langer dan een jaar inzake de bevoorrading van BFL met vaste brandstoffen, vervaardigd door British Coal of één van haar dochterondernemingen, voor meer dan 65 % van BFL's redelijke behoeften aan de betrokken produkten in een contractperiode.

2. British Coal en haar dochterondernemingen zullen aan BFL geen preferentiële leveringsvoorwaarden toekennen. Maatregelen tot toepassing van artikel 60 van het EGKS-Verdrag zijn van kracht, ongeacht het aandeel van British Coal in BFL of de omvang van dit aandeel. British Coal en haar dochterondernemingen mogen geen stelsel van prijskortingen toepassen waardoor de concurrenten van BFL op onbehoorlijke wijze worden benadeeld of preferentiële leveringsvoorwaarden toekennen voor de leveringen van zeldzame produkten.

3. BFL dient jaarlijks uiterlijk op 15 februari de Commissie de volgende opgaven te verstrekken :

   a) de totale hoeveelheid aangekochte vaste brandstoffen tijdens het voorgaande jaar,

   b) de aangekochte hoeveelheden geleverd door British Coal en haar dochterondernemingen, opgesplitst naar produkten en kwaliteiten en met opgave van de opgelegde prijzen door deze leveranciers.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot Redland plc, Reigate (Surrey), AAH Holdings plc, Lincoln, en British Coal Corporation, Londen.

Gedaan te Brussel, 9 juli 1987.

Voor de Commissie

Peter SUTHERLAND

Lid van de Commissie